

Špeciálna pedagogika – tézy na ŠZS (RŠ)

PhDr. Peter Pavlis, CSc.

1. Vymedzenie pojmu špeciálna pedagogika a určenie jej predmetu.
2. Miesto špeciálnej pedagogiky v sústave vied, hraničné odbory a pomocné vedy.
3. Systém špeciálnej pedagogiky.
4. Vedecký jazyk špeciálnej pedagogiky.
5. Norma a normalita v špeciálnej pedagogike.
6. Vývin, vývinové anomálie.
7. Socializácia osôb s postihnutím a narušením.
8. Edukácia v integrovaných, inkluzívnych a relatívne segregovaných podmienkach.
9. Vznik a vývoj špeciálnej pedagogiky ako vednej oblasti.
10. Metodológia špeciálnej pedagogiky, výskumné metódy.
11. Komplexná rehabilitácia osôb so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.
12. Špeciálno-pedagogické poradenstvo a diagnostika.
13. Diferenciácia osôb so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.
14. Zmena paradigmy špeciálnej pedagogiky a možnosti edukácie detí a mládeže so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.
15. Sústava špeciálnych škôl a zariadení a príslušná legislatíva.
16. Špecifiká edukačného procesu v integrovanej a relatívne segregovanej forme edukácie.
17. Teória komunikácie osôb so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.
18. Porovnávací špeciálna pedagogika.
19. Špeciálna pedeutológia.
20. Základy pedagogiky mentálne postihnutých.
21. Základy pedagogiky zrakovo postihnutých.
22. Základy pedagogiky sluchovo postihnutých.
23. Základy pedagogiky telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených.
24. Základy pedagogiky osôb s narušenou komunikačnou schopnosťou.
25. Základy pedagogiky psychosociálne narušených.
26. Základy pedagogiky viacnásobne postihnutých
27. Základy pedagogiky detí s poruchami učenia.
28. Základy pedagogiky detí s poruchami správania.
29. Základy pedagogiky nadaných.

Povinná literatúra:

- Vašek, Š.: Základy špeciálnej pedagogiky, Sapiaientia, Bratislava, 5.doplnené vydanie 2011, ISBN 978-80-89229-21-5
- Vašek, Š. a kol.: Špeciálna pedagogika – terminologický a výkladový slovník, SPN, Bratislava 1994, ISBN 80-08-01217-X

Odporúčaná literatúra:

- Fischer, S., Škoda, J.: Speciální pedagogika, TRITON, Praha/Kroměříž, 2008
- Harčariková, T.: Základy pedagogiky jednotlivcov so špecifickými poruchami učenia, IRIS, Bratislava, 2010 ISBN 978-80-89238-31-6
- Harčariková, T.: Pedagogika telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených – teoretické základy, IRIS, Bratislava, 2011 ISBN 978-80-89238-59-0
- Kastelová, A.: Diagnostika v špeciálnej pedagogike, Sapiaientia, Bratislava, 2012 ISBN 978-80-89229-24-6
- Kolektív autorov (vedúca kolektívu: Mgr. Harčariková Terézia, PhD.) : Pamätnica 1967-2007, 40 rokov denného vysokoškolského štúdia špeciálnej pedagogiky na UK v Bratislave, UK, Pdf UK, KŠP, vo vyd. MABAG spol.s r.o., Bratislava, 2007
- Lopúchová, J.: Základy pedagogiky zrakovo postihnutých, IRIS, Bratislava, 2011 ISBN 978-80-89238-61-3
- Ludíková, L. a kol.: Kombinované vady, UP Olomouc, 2005
- Németh, O.: Slabozrakosť ako pedagogický problém, Sapiaientia, Bratislava 1999
- Pipeková, J. a kol.: Kapitoly ze speciální pedagogiky, Paido, Brno, 2. vyd. 2006
- Renotierová, M., Ludíková, L.: Speciální pedagogika, Olomouc, PedF UP, 2004
- Vančová, A.: Pedagogika viacnásobne postihnutých, Sapiaientia, Bratislava 2002
- Vančová, A.: Základy pedagogiky mentálne postihnutých, Sapiaientia, Bratislava 2005 ISBN 80-968797-6-6
- Vašek, Š. a kol.: Špeciálna pedagogika pre 2.ročník SOŠ, SPN, Bratislava 2000
- Vašek, Š. a kol.: Špeciálna pedagogika pre 3.ročník SOŠ, SPN, Bratislava 2001
- Vašek, Š. a kol.: Špeciálna pedagogika pre 4.ročník SOŠ, SPN, Bratislava 2003
- Vítková, M.: Integrativní speciální pedagogika, Brno, Paido, 2004
- Aktuálne právne a pedagogické normy.
- Periodiká: Efeta, Speciální pedagogika
- Zborník: Paedagogica specialis

Upravené : máj, 2012

**Tézy ku skúške a k štátnej skúške z predmetu
PEDAGOGIKA TELESNE POSTIHNUÝCH, CHORÝCH A ZDRAVOTNE
OSLABENÝCH**

Vyučuje: Doc. PaedDr. Terézia Harčariková, PhD.

1. Pedagogika telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených- pojem, predmet, obsah, vzťah k iným vedným odborom.
2. História a súčasnosť, významní predstavitelia. Vývoj vzťahu spoločnosti k telesne postihnutým, chorým a zdravotne oslabeným.
3. Charakteristika najčastejších telesných postihnutí. Telesne postihnutý jednotlivec. Vrodené a získané telesné postihnutie, charakteristika.
4. Detská mozgová obrna. Formy DMO a ich charakteristika.
5. Chorý a zdravotne oslabený jednotlivec. Charakteristika. Chronická choroba. Zdravotné oslabenie.
6. Prijatie faktu choroby alebo postihnutia v rodine. Kompenzačné činitele. Typy rodinnej výchovy.
7. Komplexná rehabilitačná starostlivosť - pojem, cieľ, zložky.
8. Výchovná rehabilitácia.
9. Liečebná rehabilitácia..
10. Pracovná rehabilitácia.
11. Príprava na povolanie telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených..
12. Sociálna rehabilitácia.
13. Zásady rehabilitačnej starostlivosti.
14. Metódy rehabilitačnej starostlivosti.
15. Sústava škôl a zariadení pre telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených. Vznik, charakteristika, poslanie, cieľ. História, súčasnosť. Charakteristika konkrétnych.
16. Rekvalifikácia a pracovná rehabilitácia v dospelosti v dôsledku postihnutia hybnosti.
17. Kompenzačné, rehabilitačné, didaktické a protetické pomôcky pre jednotlivcov s poruchou mobility.
18. Vnútorne a vonkajšie podmienky výchovy telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených.
19. Integrácia jednotlivcov s TPCHZO v podmienkach všetkých typov bežných škôl.
20. Edukácia telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených v podmienkach materskej školy pre žiakov s TP a pri zdravotníckom zariadení.
21. Príprava telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených predškolského veku na vstup do základnej školy.
22. Výchova telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených detí predškolského veku v rodine.
23. Ciele vyučovania v škole pre žiakov s telesným postihnutím.
24. Obsah vyučovania v škole pre žiakov s telesným postihnutím.
25. Ciele vyučovania v základnej škole pri zdravotníckom zariadení
26. Vyučovacie procesy – jeho priebeh - v škole pre žiakov s telesným postihnutím a v škole pri zdravotníckom zariadení.
27. Činitele ovplyvňujúce priebeh vyučovania v škole pre žiakov s telesným postihnutím a v škole pri zdravotníckom zariadení- špecifiká edukácie telesne postihnutých a špecifiká edukácie chronicky chorých.
28. Fázy vyučovacieho procesu v škole pre žiakov s telesným postihnutím a v škole pri zdravotníckom zariadení.
29. Didaktické zásady vzdelávania telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených.
30. Metódy vyučovania v škole pre žiakov s telesným postihnutím a v škole pri zdravotníckom zariadení.
31. Organizačné formy vyučovania v škole pre žiakov s telesným postihnutím a v škole pri zdravotníckom zariadení.
32. Spolupráca učiteľa s rodičmi a s ďalšími odborníkmi.
33. Výchova mimo vyučovania v inštitúciách pre žiakov s telesným postihnutím a pri zdravotníckych zariadeniach v systéme výchovy.
34. Cieľ a obsah výchovy mimo vyučovania pre telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených.
35. Zásady výchovy telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených.
36. Zložky výchovy telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených.
37. Rozumová výchova v podmienkach internátu pre žiakov s telesným postihnutím a v podmienkach výchovy mimo vyučovania v zdravotníckom zariadení
38. Pracovná výchova a jej zložky v podmienkach internátu pre žiakov s telesným postihnutím a v podmienkach výchovy mimo vyučovania v zdravotníckom zariadení.
39. Telesná výchova v podmienkach internátu pre žiakov s telesným postihnutím a v podmienkach výchovy mimo vyučovania v zdravotníckom zariadení.

40. Estetická výchova v podmienkach internátu pre žiakov s telesným postihnutím a v podmienkach výchovy mimo vyučovania v zdravotníckom zariadení.
41. Mravná výchova, jej proces a obsah v podmienkach internátu pre žiakov s telesným postihnutím a v podmienkach výchovy mimo vyučovania v zdravotníckom zariadení.
42. Metódy mravnej výchovy telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených.
43. Sexuálna výchova a výchova k manželstvu a rodičovstvu telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených.
44. Rodina vo výchove telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených. Štýly rodinnej výchovy.
45. Poradenstvo pre telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených.

Odporúčaná literatúra:

BENDO VÁ, P., JEŘÁBKOVÁ, K., RUŽIČKOVÁ, V.: *Kompenzační pomůcky pro osoby se specifickými potřebami*. Olomouc. Univerzita Palackého v Olomouci. 2006. ISBN 80-244-1436-8

HÁJKOVÁ, V. *Propedeutika somatopedie*. In: MICHALOVÁ, Z., ŠOTOLOVÁ, E., ŠVECOVÁ, L., HÁJKOVÁ, V., HOUSAROVÁ, B.: *Špeciálnopedagogická čítanka*. Praha. Univerzita Karlova. 2003. ISBN 80-7290-109-5

HARČARÍKOVÁ, Terézia. 2005. *Poradňa pre voľbu povolania pri Inštitúte pre pracovnú rehabilitáciu občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou v Bratislave*. In KROČANOVÁ, Ľubica et al. *Špeciálnopedagogické poradenstvo- informačný bulletin IX*. Bratislava: Metodické centrum, 2005, s. 53- 54. ISBN 80-7164-396-3.

JONÁŠKOVÁ, V. *Dítě s poruchami mobility*. In: Müller, O. *Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné škole*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0698-5.

KÁBELE, F. *Rozvíjení hybnosti a řeči dětí s dětskou mozgovou obrnou*. In. Otázky defektologie 13, 1970/71, samostatná příloha v č. 2 10, s. 1 – 76.

KÁBELE, F. - KOLLÁROVÁ, E. - KOČÍ, J. - KRACÍK, J. *Somatopedie*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova 1993. ISBN 80-7066-533-5.

KÁBELE, F. - KRACÍK, J. *Nárys vývoje péče o mládež tělesně postiženou, nemocnou a zdravotně oslabenou*. Praha: Univerzita Karlova, 1982.

KOLLÁROVÁ, E. *Somatopédia pre učiteľ'ov*. Bratislava, Pedagogická fakulta Univerzity Komenského, 1991. ISBN 80-223-0451-4-X.

KOLLÁROVÁ, E. *Základy somatopedie*. Bratislava: Pedagogická fakulta Univerzity Komenského, 1993. ISBN 80-223-0715-7.

KOLLÁROVÁ, E. *Somatopédia pre učiteľ'ov*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2007. ISBN 978-80-223-2283-6.

KOLLÁROVÁ, E. *Somatopedia pre vychovávateľ'ov*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2004..

KUBÍČOVÁ, Z. - KUBÍČE, J. *Kompenzační a didaktické pomůcky pro děti a žáky s tělesným postižením v MŠ a ZŠ*. Praha: Septima, 2001. ISBN 80-7216-166-0.

PIPEKOVÁ, J. (ed.) *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 2006. ISBN 80- 244- 0532-6.

RENOTIÉROVÁ, M. - LUDÍKOVÁ, L. a kol. *Speciální pedagogika*. 2.vyd. Olomouc: PF UP, 2004. ISBN 80-244-0873-2.

RENOTIÉROVÁ, M. *Somatopedické minimum*. 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80- 244- 0532-6.

ŠPECIÁLNE METODIKY

Tézy z predmetu

ŠPECIÁLNA DIDAKTIKA DOROZUMIEVACÍCH ZRUČNOSTÍ

Vyučuje: **Doc. PaedDr. Terézia Harčariková, PhD.**

1. Vymedzenie pojmu a predmetu dorozumievacích zručností, jeho obsah, úlohy, cieľ.
2. Komunikačné problémy telesne postihnutých – charakteristika, príčiny problémov a porúch.
3. Druhy a typy telesných postihnutí, pridružené poruchy ovplyvňujúce proces dorozumievania (predpoklady, možnosti, zručnosti).
4. Terapeuticko – výchovné postupy v dorozumievacích zručnostiach (skupiny cvičení, rozdelenie, charakteristika).
5. Obsah, úlohy, cieľ špeciálnej metodiky výcviku písania a čítania.
6. Špecifiká vývinových porúch písania a čítania.
7. Špeciálna metodika písania s kongenitálnymi deformitami horných končatín.
8. Špeciálna metodika písania s amputáciami horných končatín.
9. Špeciálna metodika písania detí s DMO.
10. Metódy rozvíjania hybnosti a reči u detí s DMO.
11. Konkrétne modely cvičení pri jednotlivých typoch telesných postihnutí.
12. Obsah, úlohy, cieľ špeciálnej metodiky písania na písacom stroji a počítači.
13. Dokumentácia –rámcové plány, záznamy o žiakovi, individuálne programy.

Literatúra:

- BARTOŠ, A.: *Neobvyklé psan*, Praha. Jedličkuv ústav, 1943.
- Gurská, B.: *Náčrt metodiky predmetu Dorozumievacie zručnosti*. Bratislava. PÚMB.1989.
- KÁBELE, F. *Rozvíjení hybnosti a řeči dětí s dětskou mozgovou obrnou*. In. *Otázky defektologie* 13, 1970/71, samostatná příloha v č. 2 10, s. 1 – 76.
- KÁBELE, F. - KOLLÁROVÁ, E. - KOČÍ, J. - KRACÍK, J. *Somatopedie*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova 1993. ISBN 80-7066-533-5.
- ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Praha: Portál, 2001 ISBN 80-7178-544-X.

Tézy na skúšku a na záverečnú skúšku z predmetu

Špeciálna metodika aprobačných predmetov

Vyučuje: Doc. PaedDr. Terézia Harčariková, PhD.

1. Obsah, cieľ a úlohy špeciálnej metodiky aprobačných predmetov.
2. Celoročný rozvrh učebnej látky z jednotlivých predmetov v školách somatopedického typu.
3. Činitele ovplyvňujúce priebeh vyučovacej hodiny v školách pre telesne postihnutí, choré a zdravotne oslabené deti a mládež.
4. Význam a možnosti motivácie TPCHZO žiakov na jednotlivých vyučovacích hodinách.
5. Metódy vyučovania a ich možné modifikácie v školách somatopedického typu.
6. Precvičovanie a upevňovanie poznatkov na jednotlivých vyučovacích hodinách.
7. Preverovanie vedomostí a ich hodnotenie.
8. Učebnice a učebné texty ako základné prostriedky vzdelávania.
9. Príprava špeciálneho pedagóga na vyučovaciu hodinu.
10. Problémy vyučovania jednotlivých predmetov v integrovaných podmienkach.

Literatúra:

KÁBELE, F.: *Somatopedie*. Praha : UK, 1992.

KOLLÁROVÁ, E.: *Somatopédia pre učiteľov*. Bratislava : UK, 1991.

ŠPECIÁLNA METODIKA ZDRAVOTNEJ TELESNEJ VÝCHOVY

1. Prehľad vývoja zdravotnej telesnej výchovy.
2. Vyučovacie predmety zdravotná telesná výchova na školách.
3. Význam, cieľ a úlohy telesnej výchovy a pohybového režimu u telesne postihnutých.
4. Zdravotné skupiny a ich kategórie v telesnej výchove.
5. Obsah zdravotnej telesnej výchovy.
6. Vyučovacia hodina zdravotnej telesnej výchovy.
7. Rozvoj pohybových schopností u telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených.
8. Špecifiká, ciele, úlohy a obsah zdravotnej telesnej výchovy pre žiakov postihnutých formami detskej mozgovej obrny /DMO/.
9. Špecifiká, ciele, úlohy a obsah zdravotnej telesnej výchovy pre žiakov s inými druhmi postihnutí / myopatia, poliomyelitída, rúžštep chrbtice, vrodené vyklíbenie bedrového kĺbu, Perthesova choroba, kĺbny reumatizmus, amputácie./
10. Šport telesne postihnutých a paralympijský šport na Slovensku.

Povinná literatúra:

Sivák, J., Javorská, J.: Zdravotná telesná výchova v špeciálnych školách pre telesne postihnutú mládež, Univerzita Komenského Bratislava, 1999

Bartík, P.: Zdravotná telesná výchova I, Banská Bystrica, 2002

Čepčiansky J., Glesk, P., Merica M.: Športová edukológia mentálne a zmyslovo postihnutých, Univerzita Komenského Bratislava, 2005

Odporúčaná literatúra:

Labudová J., Kyrálová, M., Jánošdeák, J., Teória a didaktika telesnej výchovy oslabených, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava 1988

Vzdelávací program pre deti s telesným postihnutím – ISCED 0, Ministerstvo školstva SR, Štátny pedagogický ústav Bratislava

Vzdelávací program pre žiakov s telesným postihnutím – ISCED 1, ISCED 2, Ministerstvo školstva SR, Štátny pedagogický ústav Bratislava

,

TÉZY NA ŠTÁTNE SKÚŠKY

KV ŠP – TP

Predmet: Špeciálna metodika pracovnej výchovy pre TP

1. Ciele a úlohy pracovného vyučovania.
2. Obsah pracovného vyučovania.
3. Metódy pracovného vyučovania.
4. Diferenciácia obsahu a metód PV u žiakov s jednotlivými druhmi pohybových porúch.
5. Organizačné formy pracovného vyučovania pre TP žiakov.

NEPOVINNÁ VÝBEROVÁ ŠTÁTNA SKÚŠKA

TÉZY NA ŠTÁTNE SKÚŠKY

Špeciálnopedagogická diagnostika a prognostika

1. Vymedzenie špeciálnopedagogickej diagnostiky, predmet, význam a miesto špeciálnopedagogickej diagnostiky v systéme špeciálnopedagogických vied
2. Komplexná diagnostika a diagnóza, jednotlivé zložky komplexnej diagnostiky
3. Priebeh diagnostického procesu a formulovanie záverov špeciálnopedagogickej diagnostiky
4. Diagnostické metódy v špeciálnej pedagogike – vymedzenie, rozdelenie a požadované vlastnosti
5. Anomálie vývinu
6. Pozorovanie ako diagnostická špeciálnopedagogická metóda
7. Exploračné diagnostické metódy v špeciálnej pedagogike
8. Testové metódy – didaktické testy, testy motoriky a laterality, logopedické testy
9. Štúdium prípadu, rozbor výsledkov činností, prístrojové metódy v špeciálnej pedagogike
10. Zisťovanie úrovne vedomostí, sociability
11. Zisťovanie úrovne motoriky, laterality
12. Zisťovanie úrovne reči (hovorenej, písanej, posunkovej)
13. Zisťovanie úrovne sebaobsluhy
14. Orientačné vyšetrenie funkcie zmyslových orgánov
15. Diagnostické situácie – hra, vyučovanie, práca a iné činnosti
16. Využitie výsledkov špeciálnopedagogickej diagnostiky v praxi
17. Systém špeciálnopedagogických poradenských služieb – kompetencie a spolupráca v rámci tímu pri poradenskej činnosti

Literatúra:

- VAŠEK, Štefan. (2004) *Špeciálnopedagogická diagnostika*. Bratislava: Sapiaientia, 2004. ISBN 80-969112-0-1.
- TICHÁ, Erika. (2008) *Základy špeciálnopedagogickej diagnostiky*. Bratislava: MABAG, 2008. ISBN 978-80-89113-60-6.
- ZELINKOVÁ, Olga. (2001) *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. 1.vydanie. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-544-X.
- Školský zákon 245/2008.